

Udkast til Forslag

til

Lov om ændring af lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning og forskellige andre love

(Ansættelse af nyudnævnte biskopper på længerevarende åremål)

§ 1

I lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 608 af 6. juni 2007, foretages følgende ændring:

1. I § 1 indsættes som *stk. 2* og *3*:

”*Stk. 2.* Biskopper ansættes som tjenestemænd på åremål for et tidsrum af 12 år, jf. dog lov om tjenestemænd § 43 a.

Stk. 3. En biskop kan ikke udnævnes på ny i et stift, hvori vedkommende tidligere har været udnævnt som biskop.”

§ 2

I lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 472 af 13. maj 2011, foretages følgende ændring:

1. I § 8, *stk. 2*, indsættes som *2. pkt.*:

”Endvidere gælder reglerne i dette kapitel ikke ved en biskops ansættelse i tilbagegangsstilling, når biskoppens åremålsansættelse er udløbet.”

§ 3

I lov om tjenestemænd, jf. lovbekendtgørelse nr. 488 af 6. maj 2010, foretages følgende ændring:

1. I § 40, *stk. 1*, indsættes som *2. pkt.*:

”Bestemmelserne i § 33 a, *stk. 2*, § 33 b og § 33 c gælder ikke stillinger som biskop.”

§ 4

I lov om tjenestemandspension, jf. lovbekendtgørelse nr. 489 af 6. maj 2010, foretages følgende ændringer:

1. I § 16 b, *stk. 1*, ændres ”§ 16 c, *stk. 2*” til: ”§ 16 d, *stk. 2*”.

2. § 16 c, affattes således:

”§ 16 c. Pensionen til personer, der har været ansat som biskop på åremål, og som ikke har været varigt ansat i en stilling med ret til tjenestemandspension, fastsættes efter reglerne i kapitel 2 og 7. Bestemmelsen i § 16 b finder tilsvarende anvendelse.”

3. Efter § 16 c indsættes:

”§ 16 d. Reglerne i denne lov finder ikke anvendelse for personer omfattet af § 33 a, stk. 2, i lov om tjenestemænd. Finansministeren træffer efter indhentet udtalelse fra Lønningsrådet bestemmelse om anden pensionsordning for det pågældende ansættelsesforhold.

Stk. 2. Finansministeren kan bestemme, at en person som nævnt i § 33 a, stk. 1, i lov om tjenestemænd henføres til stk. 1, hvis særlige konkrete omstændigheder taler derfor.”

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2013.

Stk. 2. § 1, stk. 2 og 3, i lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, finder anvendelse for biskopper, der udnævnes efter afholdelse af valg udskrevet efter lovens ikrafttræden.

§ 6

Loven gælder ikke for Grønland eller Færøerne.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING	4
1.1. BAGGRUND FOR LOVFORSLAGET	4
1.2. HOVEDLINJER I LOVFORBEREDELSEN	4
2. INDFØRELSE AF ANSÆTTELSE PÅ LÆNGEREVARENDE ÅREMÅL FOR NYUDNÆVNTE BISKOPPER	5
2.1. GÆLDENDE RET	5
2.2. ARBEJDSGRUPPENS OVERVEJELSER	5
2.3. HØRINGSSVAR PÅ ARBEJDSGRUPPENS RAPPORT	5
2.4. MINISTERIET FOR LIGESTILLING OG KIRKES OVERVEJELSER	6
2.5. DEN FORESLÅEDE ORDNING	7
3. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER FOR DET OFFENTLIGE	7
4. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER FOR ERHVERVSLIVET	8
5. ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER FOR BORGERNE	8
6. MILJØMÆSSIGE KONSEKVENSER	8
7. FORHOLDET TIL EU-RETEN	8
8. HØRTE MYNDIGHEDER OG ORGANISATIONER M.V.	8
9. SAMMENFATTENDE SKEMA	8
BEMÆRKNINGER TIL LOVFORSLAGETS ENKELTE BESTEMMELSER	9
BILAG 1	14

1. Indledning

Formålet med lovforslagets er at indføre ansættelse på længerevarende åremål for nyudnævnte biskopper i folkekirken.

Lovforslaget bygger bl.a. på de overvejelser og forslag, som en af den daværende kirkeminister den 7. februar 2008 nedsatte arbejdsgruppe fremsatte i ”Rapport fra arbejdsgruppen om åremålsansættelse af biskopper m.v.”, Kirkeministeriet, december 2008.

1.1. Baggrund for lovforslaget

I den kirkelige debat har der tidligere været biskopper, der anbefalede en åremålsansættelse i bispeembedet. Dette begrundedes med, at bispeembedet på grund af øget eksponering er mere belastet i dag end tidligere. På grund af denne ændring af embedets karakter i forhold til pressen og offentligheden er det vigtigt, både af hensyn til folkekirken og af hensyn til de enkelte biskopper, at området tilføres ny dynamik.

Derudover er behovet for stadig inspiration og fornyelse i kirkens førende embeder blevet fremhævet fra flere sider.

Ansættelse af biskopper på åremål kendes f.eks. fra flere af de tyske kirker.

Som det fremgår, skal initiativet omfatte *nyudnævnte* biskopper. Regeringen vil således ikke tage initiativ til, at de nuværende biskoppers ansættelsesforhold ændres.

Den daværende kirkeminister nedsatte i februar 2008 en arbejdsgruppe med repræsentanter fra Kirkeministeriet, biskopperne, Landsforeningen af Menighedsråd, Den danske Præsteforening og Danmarks Provsteforening.

Arbejdsgruppen skulle bl.a. komme med forslag til en ordning, hvorefter fremtidige ansættelser af biskopper kunne finde sted på længerevarende åremål.

Arbejdsgruppen afleverede sin rapport til kirkeministeren den 18. december 2008.

Samme dato sendte Kirkeministeriet rapporten i høring hos Personalestyrelsen (nu Moderniseringsstyrelsen), Landsforeningen af Menighedsråd, biskopperne, Danmarks Provsteforening og Den danske Præsteforening.

Den daværende kirkeminister fremsatte herefter den 28. januar 2010 lovforslag nr. L 115 om ændring af lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning og forskellige andre love. Lovforslaget ville – såfremt det blev vedtaget – bl.a. indføre ansættelse af nyudnævnte biskopper på længerevarende åremål.

1.2. Hovedlinjer i lovforberedelsen

Lovforslag nr. L 115 af 28. januar 2010 blev efter førstebehandlingen den 4. marts 2010 henvist til behandling i Kirkeudvalget. Lovforslaget blev imidlertid ikke vedtaget inden folketingsårets udgang, hvorfor det bortfaldt, jf. diskontinuitetsprincippet i grundlovens § 41, stk. 4.

Regeringen finder, at indførelsen af ansættelse på længerevarende åremål for nyudnævnte biskopper i folkekirken bør fremmes.

Nærværende lovforslag bygger på de dele af lovforslag nr. L 115 af 28. januar 2010, der omhandlede indførelse af ansættelse på længerevarende åremål for nyudnævnte biskopper i folkekirken.

2. Indførelse af ansættelse på længerevarende åremål for nyudnævnte biskopper

2.1. Gældende ret

Biskoppernes ansættelsesforhold reguleres i dag primært af bestemmelser i tjenstemandsloven, lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning (lovbekendtgørelse nr. 608 af 6. juni 2007) samt ministeriets bekendtgørelse om bispevalg (bekendtgørelse nr. 303 af 26. marts 2007).

Biskopper ansættes som tjenstemænd. Dette følger forudsætningsvis af lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning, der i § 6 fastslår, at ministeren indstiller vinderen af bispevalget til kgl. udnævnelse. At biskopper ansættes som tjenstemænd fremgår desuden af Finansministeriets cirkulære nr. 210 af 11. december 2000 om anvendelse af tjenstemandsansættelse i staten og folkekirken.

Til biskop kan kun udnævnes personer, der har bestået teologisk kandidateksamen fra et universitet her i landet og opfylder betingelserne for at blive ansat som præst i folkekirken, jf. § 1 i lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning.

Inden en stilling som biskop besættes, afholdes der en afstemning, jf. § 2 i lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning.

Vinderen af valget indstilles af ministeren for ligestilling og kirke til kgl. udnævnelse.

Bispevalget er et éngangsvalg, og stillingen som biskop er en tjenstemandsstilling. Biskoppen beklæder derfor sit embede, indtil han eller hun afskediges på sædvanlig måde på grund af alder, sygdom eller anden årsag.

2.2. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen foreslog i sin rapport fra 2008, at nyudnævnte biskopper fremover ansættes på længerevarende åremål, dvs. for en periode på 12 år. Arbejdsgruppen foreslog desuden, at en biskop ikke skal kunne søge genvalg i et stift, hvori den pågældende tidligere har fungeret som biskop.

Biskop Kresten Drejergaard fremsatte en mindretalsudtalelse (optaget som bilag 5 til rapporten), hvori han bl.a. anførte, at bispeembedet i luthersk tradition først og fremmest er defineret som et præsteembede med særlige beføjelser i henseende til at føre tilsyn med kirkens forkyndelse og lære samt med forvaltningen af sakramenterne. Biskoppen anførte videre, at ud fra dette grundsynspunkt er provsteembedet en del af kirkens tilsynsembede. Endelig beklagede han, at der ikke er udtrykt et formål med at indføre åremålsansættelse af biskopper.

Arbejdsgruppens øvrige medlemmer noterede sig heroverfor, at initiativet om fremover at indføre ansættelse på længerevarende åremål for nyudnævnte biskopper var udtryk for en politisk beslutning. Enkelte medlemmer af arbejdsgruppen savnede dog, at der inddrages teologiske overvejelser.

Preben Juul Sørensen fra Landsforeningen af Menighedsråd angav også en mindretalsudtalelse gående ud på, at ansættelse på længerevarende åremål for biskopper ikke burde overstige 10 år. Til gengæld så Preben Juul Sørensen – i modsætning til resten af arbejdsgruppen – ingen problemer i, at en biskop skulle kunne stille op til genvalg i det stift, hvori den pågældende tidligere havde virket som biskop.

2.3. Høringssvar på arbejdsgruppens rapport

En række af biskopperne støttede indførelse af ansættelse på længerevarende åremål for nyudnævnte biskopper. Andre af biskopperne fandt – bl.a. med henvisning til biskop Drejergaards mindretalsudtalelse – at det udgjorde en mangel, at rapporten ikke indeholdt refleksion over bispeembedets væsen og indhold. En del af biskopperne påpegede desuden, at man ikke burde diskutere åremål for biskopper isoleret fra provsterne.

Biskoppen over Viborg Stift fandt ligeledes, at det var en mangel, at rapporten ikke indeholdt embedsteologiske overvejelser om bispeembedets baggrund og stilling i folkekirken. Hans høringsvar indeholdt derfor en sådan overvejelse, omhandlende perioden fra de første kristne tider, over Reformationen og frem til nutiden. Denne detaljerede og grundige overvejelse berørte bl.a. biskoppens forvaltningsopgaver og tilsynsopgaver samt biskoppens øvrige gejstlige opgaver. Desuden berørtes biskoppens samarbejde med stiftsamtmænd, bispeembedets stigende deltagelse i den offentlige debat og samarbejdet med andre kristne kirker. Biskoppen konkluderede, at der ikke syntes at være noget, der taler imod åremålsansættelse.

Ved brev af 7. maj 2009 anmodede Kirkeministeriet Det Teologiske Fakultet ved Københavns Universitet om et responsum.

Det Teologiske Fakultet svarede ved brev af 27. maj 2009, og fremhævede bl.a. følgende:

- Folkekirkeordningen lægger op til, at præster, provster og biskopper er ansat af staten på vilkår, der defineres i lovgivningen.
- Spørgsmål om ansættelsens varighed er hverken mere eller mindre 'luthersk'.
- Varigheden af biskoppers ansættelse kan og skal alene fastlægges ud fra, hvad der findes mest hensigtsmæssigt og således tjener embedsudøvelsen bedst. Det samme gælder for de afledte spørgsmål (tilbagegangsstilling, seniorordninger, dispensation fra bopælspligt etc).
- Den frie mulighed for at indrette biskoppers ansættelse efter praktiske hensyn er af principiel betydning i en luthersk kirke.
- En ændring af ansættelsesvilkårene for biskopper indebærer efter fakultetets skøn ikke nødvendigvis ændringer af ansættelsesvilkårene for provster. Også her bør alene hensynet til, hvad man finder mest hensigtsmæssigt, stå i forgrunden.

2.4. Ministeriet for Ligestilling og Kirkes overvejelser

Ministeriet for Ligestilling og Kirke er enig med Det Teologiske Fakultet i den udtalelse, som fakultetet afgav ved brev af 7. maj 2009, jf. afsnit 2.3 ovenfor. Dette gælder ikke mindst synspunktet om, at varigheden af biskoppers ansættelse alene kan og skal fastlægges ud fra, hvad der findes mest hensigtsmæssigt og således tjener embedsudøvelsen bedst.

Det er desuden Ministeriet for Ligestilling og Kirkes opfattelse, at den nuværende udformning af tjenestemandslovens § 43 a reelt er udtryk for, at biskopper i folkekirken har en på forhånd defineret afgrænset embedsperiode, da deres varige ansættelse som tjenestemand begrænses af den pligtige afgangsalder på 70 år. Den maksimale varighed af deres ansættelse som biskop kan således i praksis fastsættes som 70 år, fratrukket biskoppens alder ved tiltræden i bispeembedet.

Et tilsvarende synspunkt blev også fremført i rapporten fra arbejdsgruppen om åremålsansættelse af biskopper m.v.

Indførelse af ansættelse på længerevarende åremål for biskopper bør derfor ledsages af en begrænsning af åremålets udstrækning i forhold til den nuværende længde af biskoppers ansættelse.

Hvis man fremskriver ancienniteten for de nuværende 10 biskopper i folkekirken ved afsked som 70-årig, vil den gennemsnitlige fremskrevne anciennitet være ca. 19 år, den længst siddende biskop vil have siddet i sit embede i 26 år, mens den kortest siddende vil have siddet i 11 år.

Det er Ministeriet for Ligestilling og Kirkes opfattelse, at et "længerevarende åremål" bør være kortere end 19 år, idet det ellers savner mening at tale om ansættelse på åremål i forhold til den nuværende retstilstand.

Det er Ministeriet for Ligestilling og Kirkes opfattelse, at et åremål på 12 år er passende, jf. de argumenter, som fremføres af flertallet i rapporten fra arbejdsgruppen om åremålsansættelse af biskopper m.v.

Efter ministeriets opfattelse kan der ikke med rimelighed siges at være tale om ansættelse på ”åremål”, såfremt der bliver tale om at åremålet for biskopper overstiger 12 år. Også her kan ministeriet henvide til konklusionen fra flertallet i arbejdsgruppen om åremålsansættelse af biskopper m.v.

Den geografiske placering af en tilbagegangsstilling for en biskop – dvs. den stilling, som den pågældende kan genindtræde varigt i efter åremålets udløb – kan efter omstændighederne være såvel i som udenfor det stift, hvori den pågældende tidligere har været udnævnt til biskop.

Det nærmere stillingsindhold i en tilbagegangsstilling for en biskop, der ansættes på længerevarende åremål, skal fastsættes konkret. Det er Ministeriet for Ligestilling og Kirkes hensigt at imødekomme rimelige ønsker om tilpasning til den enkelte biskops faglige styrker og interesser.

Man kan f.eks. forestille sig, at en biskop efter åremålets udløb ønsker at fungere som sognepræst, evt. i kombination med andre opgaver af folkekirkelig interesse. Sådanne andre opgaver kunne f.eks. indebære deltagelse i større kommissions- eller udvalgsarbejder, eller varetagelse af forskning og/eller undervisning på universitetet eller på folkekirkens uddannelsesinstitutioner inden for områder, der er i folkekirkens interesse. Oplistingen er ikke udtømmende, og der vil således også kunne blive tale om varetagelse af andre opgaver af folkekirkelig karakter.

Det er ikke tanken, at en biskop hvis åremål er udløbet, skal søge sin tilbagegangsstilling i konkurrence med andre. Tilbagegangsstillinger påtænkes således forbeholdt eller oprettet specielt til den biskop, der ønsker den som tilbagegangsstilling ved udløbet af åremålet for stillingen som biskop.

Den gældende bestemmelse i ansættelseslovens § 13 a er ikke påtænkt anvendt ved besættelse af en tilbagegangsstilling for en biskop på længerevarende åremål ved åremålets udløb.

Ministeriet for Ligestilling og Kirke er opmærksom på, at der kan opstå en særlig situation, såfremt der konkret ikke findes en menighed, der ønsker at kalde en biskop til en tilbagegangsstilling som sognepræst, når biskoppen ved åremålets udløb eller ved ansættelsens ophør af anden årsag, der ikke kan tilregnes den pågældende, skal overtage et andet passende arbejdsområde.

Såfremt en sådan situation skulle opstå, er det Ministeriet for Ligestilling og Kirkes opfattelse, at problemstillingen må løses konkret ved forhandling mellem ministeriet og den forhandlingsberettigede organisation. En løsning i sådanne sager kunne f.eks. være, at den pågældende biskops tilbagegangsstilling bliver som stiftspræst med særlige opgaver.

På den baggrund foreslås det at gennemføre den foreslåede ændring af ansættelseslovens § 8, stk. 2, der allerede i dag begrænser anvendelsesområdet for ansættelseslovens kapitel 2.

2.5. Den foreslåede ordning

Den foreslåede ordning vil medføre, at nyudnævnte biskopper ansættes som tjenestemænd på åremål for et tidsrum af 12 år, dog således at den nuværende pligtige afgangsalder på 70 år opretholdes.

En nyudnævnt biskop, der ansættes på længerevarende åremål, vil ikke kunne udnævnes på ny i et stift, hvori vedkommende tidligere har været udnævnt som biskop

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

Lovforslaget medfører således ingen ændringer i det samlede antal årsværk for biskopper såvel som præster og provster. Forslaget skal administreres inden for de nugældende bevillingsmæssige rammer for lønninger til biskopper såvel som præster og provster.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Lovforslaget har været sendt i høring hos ...

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen

Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter
-------------------------	--

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at biskopper ansættes som tjenestemænd på åremål, uanset om den pågældende hører til den personkreds, der efter tjenestemandslovens § 33 a, stk. 1, ansættes som tjenestemand på åremål.

Efter tjenestemandslovens § 33 a, stk. 1, sker ansættelse som tjenestemand på åremål af personer, som allerede er ansat som tjenestemand, er ansat i stillinger, i hvilken ansættelsen kan medregnes i pensionsalderen i medfør af tjenestemandspensionslovens § 4, stk. 1 eller 2, eller er fratrukt med ret til aktuel eller opsat tjenestemandspension fra sådanne stillinger.

Bestemmelsen i tjenestemandslovens § 33 a, stk. 2, om ansættelse på åremål på tilsvarende vilkår som tjenestemænd skal således ikke gælde for stillinger som biskop. Der henvises til forslaget § 3, nr. 1.

Bestemmelsen indebærer tillige, at biskopper ansættes på åremål for et tidsrum af 12 år. Bestemmelsen i tjenestemandslovens § 33 c om åremålets længde skal således ikke gælde for stillinger som biskop, jf. forslaget § 3, nr. 1.

Biskopper på åremål omfattes af tjenestemandslovens regler om afskedigelse af tjenestemænd på åremål og om åremålsansættelsens ophør. Ansættelsen ophører således uden videre ved åremålets udløb, jf. tjenestemandslovens § 28, stk. 2.

Ansættelsen ophører dog senest ved udgangen af den måned, hvori den pågældende fylder 70 år, jf. tjenestemandslovens § 43 a. Såfremt en biskop ansættes som 60-årig, kan vedkommende dermed se frem til en 10-årig ansættelse som biskop pga. den obligatoriske afgangsalder på 70 år.

Endvidere vil bestemmelsen forhindre, at en biskop ved åremålets udløb eller ansættelsens ophør af anden årsag på ny kan vælges til biskop i et stift, hvori vedkommende tidligere har været udnævnt som biskop. Formålet med at afskære en biskop fra genvalg i et stift, hvori vedkommende tidligere har virket som biskop, bunder primært i et ønske om at undgå en politisering af det gejstlige tilsyn.

Formuleringen ”i et stift, hvori vedkommende tidligere har været udnævnt som biskop” skal forstås således, at vedkommende tidligere har været kgl. udnævnt til biskop over det pågældende stift.

Formuleringen omfatter således ikke situationer, hvor en biskop i et stift f.eks. har overtaget det gejstlige tilsyn med en præst eller en menighed fra et andet stift i henhold til bestemmelserne i lov nr. 79 af 3. marts 1948 om adgang for biskopper til fritagelse i visse tilfælde for at føre tilsyn med en menighed og dennes præst. I en sådan situation vil den biskop, der har overtaget tilsynet, ikke alene af denne grund være afskåret fra til sin tid at søge valg til det ledige bispeembede i det stift, som den pågældende præst eller menighed tilhører.

Formuleringen sigter heller ikke på at afskære f.eks. en domprovst, der i biskoppens fravær har fungeret som biskop, fra at søge valg til bispeembedet, når det til sin tid bliver ledigt.

Den gældende formulering i lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning § 6, hvorefter udnævnelse til biskop sker ved kongelig udnævnelse, opretholdes. Ansættelse af biskopper vil således også i fremtiden ske ved kgl. udnævnelse.

En nyudnævnt biskop, der ansættes på 12-årigt åremål, vil med andre ord være omfattet af de selv samme regler og love som de nuværende varigt tjenstemandsansatte biskopper, herunder lov om domstolsbehandling af gejstlige læresager, de særlige beskyttelsesregler i tjenstemandslovens kapitel 4, og reglerne om rådighedsløn i tjenstemandslovens § 32.

Det skal betones, at en række konkrete vilkår i forbindelse med ansættelse i åremålsstillinger skal fastsættes ved aftale mellem de relevante parter. Med henvisning hertil er det Ministeriet for Ligestilling og Kirkes hensigt, at man fra ministeriets side vil tilbyde nyudnævnte biskopper, der ansættes på 12-årige åremål, en tilbagegangsstilling som sognepræst i folkekirken. Som udgangspunkt vil ministeriet tilbyde en tilbagegangsstilling med fuldtidsansættelse og på tjenstemandsvilkår, hvor opgaven som sognepræst i fornødent omfang evt. kan suppleres med andre opgaver af folkekirkelig karakter.

Da tilbagegangsstillingen så vidt muligt vil blive tilpasset den afgående biskops faglige styrker og interesser, og desuden skal være til rådighed ved åremålets udløb, kan det ikke forventes, at der altid kan blive tale om ansættelse i en på forhånd eksisterende sognepræstestilling. I fornødent omfang vil Ministeriet for Ligestilling og Kirke derfor sørge for, at der oprettes en tilbagegangsstilling til den afgående biskop. Stillingen vil således være personlig, og falde bort når biskoppen fratræder stillingen senest ved udgangen af den måned, hvori vedkommende når den pligtige afgangsalder.

For disse tilbagegangsstillinger vil ministeriet benytte bestemmelsen i lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. § 18, 2. pkt., og undtage fra det generelle krav i lovens § 18, 1. pkt., om, at der skal knyttes tjenstebolig til stillingen.

Det er Ministeriet for Ligestilling og Kirkes hensigt at tilbyde en aflønning i tilbagegangsstillingen, der ligger to lønrammer lavere end stillingen som biskop. Biskopper, der ikke er omfattet af forslaget § 4, dvs. allerede ansatte tjenstemænd, følger de almindelige regler i tjenstemandspensionsloven, dvs. § 16 a, og der ydes således et pensionstillæg for hvert åremålsår.

Aflønning i tilbagegangsstilling finansieres inden for de gældende bevillinger til præsteløn.

Da der er tale om en åremålsstilling, hvor åremålet på 12 år er markant længere end, hvad der efter de almindelige regler er mulighed for at tilbyde åremålsansatte tjenstemænd, er det Ministeriet for Ligestilling og Kirkes vurdering, at der som udgangspunkt ikke er nogen begrundelse for at lade aftalen om løn- og ansættelsesvilkår indeholde bestemmelser om udbetaling af åremålsstillæg under ansættelsen. Ministeriet har derfor som udgangspunkt ikke til hensigt at tilbyde åremålsstillæg under ansættelsen.

Fratrædelsesbeløb kan aftales for at sikre den åremålsansatte en indtægt, indtil vedkommende på ny har opnået ansættelse. I forhandlingerne om evt. fratrædelsesbeløb som en del af åremålsaftalen vil Ministeriet for Ligestilling og Kirke for det første lægge vægt på, at biskoppen ansættes på et åremål, der er dobbelt så langt som normale åremål. Biskoppen får således en høj grad af lønmæssig sikkerhed i en længerevarende årrække.

For det andet vil ministeriet lægge vægt på, at man i forhandlingerne tilbyder den nyvalgte biskop en tilbagegangsstilling. Hvis der i en konkret situation ikke indgås aftale om en tilbagegangsstilling, vil det således være udtryk for den enkelte biskops eget fravalg, hvorfor den ansættelsesmæssige usikkerhed, der evt. kan være en følge heraf, i givet fald må anses for at være selvforskyldt. Allerede varigt ansatte, f.eks. præster eller provster, har en tilbagegangsstilling i forvejen. Tilbuddet er i så fald, at vedkommende tilbydes lønramme 37 i den stilling, vedkommende placeres i efter åremålets udløb, jf. tjenstemandslovens § 12, stk. 4.

For det tredje vil ministeriet tillægge det betydning, at den tilbudte tilbagegangsstilling sammensættes ud fra vedkommende biskops faglige styrker og interesser, og at der efter omstændighederne ligefrem kan blive tale om en nyoprettet stilling, der oprettes specielt som tilbagegangsstilling for den afgående biskop. Den pågældende får således en grad af indflydelse på

tilbagegangsstillingen sammensætning/indhold og på dens geografiske placering, der overstiger den indflydelse andre ansatte normalt vil have på deres stillingers sammensætning/indhold eller geografisk placering.

For det fjerde vil Ministeriet for Ligestilling og Kirke betone, at tilbagegangsstillingen er højt lønnet.

Endelig vil ministeriet for det femte lægge vægt på, at en biskop, der selv fravælger retten til en tilbagegangsstilling, ikke kan antages at have behov for længere tid til at finde en ny stilling end en person, der i dag ansættes på et 5- eller 6-årigt åremål efter de almindelige regler. Der er dermed ikke nogen saglig begrundelse for, at et evt. fratrædelsesbeløb skal kunne udgøre helt op til en månedsløn for hvert fulde års ansættelse.

På den baggrund er det Ministeriet for Ligestilling og Kirkes opfattelse, at aftalen om åremålsansættelse ikke skal indeholde bestemmelser om fratrædelsesbeløb, der går ud over en månedsløn for hvert fulde 2 års ansættelse.

Ministeriet er desuden sindet fortsat at administrere biskoppers boligforhold – herunder muligheden for dispensation fra boligpligten – efter de bestemmelser, der i øvrigt gælder for folkekirkens præster, jf. ministeriets cirkulære af 9. juni 2009 om tjenestebolig for folkekirkens præster.

Til § 2

Til nr. 1

Med bestemmelsen undtages afgående biskoppers ansættelse i tilbagegangsstilling fra reglerne i kapitel 2 i lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v.

Konsekvensen vil være, at kapitlets bestemmelser om menighedsrådets medvirken ved ansættelse i præstestillinger ikke anvendes, når der er tale om besættelse af tilbagegangsstillingen for en biskop, hvis åremål er udløbet.

I forvejen finder reglerne i lovens kapitel 2 heller ikke anvendelse for stillinger som sognepræst, der er forbundet med stilling som værnspovst eller domprovst.

Baggrunden for bestemmelsen er primært, at det ikke kan forventes, at en åremålsansat biskops tilbagegangsstilling kan findes blandt allerede eksisterende ledige sognepræstestillinger, idet tilbagegangsstillingen forudsættes sammensat ud fra vedkommende biskops faglige styrker og interesser. Desuden skal tilbagegangsstillingen være til rådighed for den afgående biskop i umiddelbar forlængelse af åremålsansættelsens udløb. Endvidere skal tilbagegangsstillingen ikke søges af den afgående biskop i konkurrence med andre ansøgere.

Ministeriet for Ligestilling og Kirke er meget opmærksom på, at menighedsrådenes kaldsret er af stor betydning i den danske folkekirke. Ministeriet vil derfor administrere ansættelse i tilbagegangsstillinger for biskopper med mest mulig respekt for ikke at beskære menighedsrådenes nuværende kaldsret.

Det er på forhånd ministeriets vurdering, at tilbagegangsstillinger må forventes at skulle oprettes personligt til den afgående biskop. Såfremt dette bliver tilfældet, skal menighedsrådene således ikke frygte en beskæring af deres kaldsret overfor de eksisterende sognepræstestillinger.

En sådan centralt oprettet tilbagegangsstilling forudsættes at bortfalde, når den afgående biskop forlader den. Dette skal senest ske ved udgangen af den måned, hvori vedkommende fylder 70 år, jf. tjenestemandslovens § 43 a.

Ministeriet for Ligestilling og Kirke lægger desuden vægt på, at tilbagegangsstillingen oprettes uden tjenesteboligpligt, således at menighedsrådene ikke skal anskaffe en tjenestebolig for en formodentlig relativt begrænset periode.

Til § 3

Til nr. 1

Det foreslås, at bestemmelserne i tjenestemandslovens § 33 a, stk. 2, § 33 b og § 33 c ikke skal gælde for stillinger som biskop.

Efter tjenestemandslovens § 33 a, stk. 2, kan ansættelse på åremål af andre end dem, der er nævnt i § 33 a, stk. 1, ske på tilsvarende vilkår som tjenestemænd. Bestemmelserne om kongelig udnævnelse og reglerne i tjenestemandspensionsloven finder dog ikke anvendelse. Som konsekvens af forslaget § 1, nr. 1, hvorefter biskopper ansættes som tjenestemænd på åremål, foreslås det, at bestemmelsen i tjenestemandslovens § 33 a, stk. 2, ikke skal gælde for stillinger som biskop.

Efter tjenestemandslovens § 33 b bestemmer vedkommende minister, hvilke stillinger der kan besættes på åremål. Da biskopper efter forslaget § 1, nr. 1, ansættes på åremål, foreslås det, at tjenestemandslovens § 33 b ikke skal gælde for stillinger som biskop.

Efter tjenestemandslovens § 33 c sker åremålsansættelse for et tidsrum af 3-6 år.

Åremålsansættelsen kan forlænges med indtil i alt 3 år. Genansættelse efter fornyet opslag kan ske højst to gange eller i øvrigt, hvis genansættelsen er begrundet i objektive forhold.

Efter forslaget § 1, nr. 1, ansættes biskopper på åremål for et tidsrum af 12 år, og en biskop kan ikke udnævnes på ny i et stift, hvori vedkommende har været udnævnt som biskop. Som konsekvens heraf foreslås det, at bestemmelsen i tjenestemandslovens § 33 c ikke skal gælde for stillinger som biskop.

Til § 4

Til nr. 1

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget i nr. 2.

Til nr. 2

Pensionen til tjenestemænd på åremål fastsættes efter reglerne i tjenestemandspensionslovens kapitel 4 a.

Efter tjenestemandspensionslovens § 16 a fastsættes pensionen til tjenestemænd på åremål med udgangspunkt i den pågældendes pensionsmæssige placering under den seneste varige ansættelse inden pensioneringstidspunktet. Ved beregning af pensionen medregnes åremålsansættelsen i pensionsalderen. Til pensionen ydes et tillæg, der for hvert åremålsår fastsættes til 2,7 pct. af højeste pension ved pensionering fra åremålsansættelsen. Den samlede pension kan dog ikke overstige den pension, der ville være opnået ved pensionering fra åremålsansættelsen. Pensionstillægget indgår i det beløb, hvoraf eventuel ægtefællepension beregnes.

Efter tjenestemandspensionslovens § 16 b kan en tidligere åremålsansat tjenestemand uanset ansættelsestiden, jf. lovens § 2, få udbetalt egenpension fra det fyldte 60. år og i visse tilfælde før det fyldte 60. år uden førtidspensionsfradrag efter lovens § 6, stk. 6, medmindre den pågældende er fratrukket under åremålsansættelsen.

Disse bestemmelser finder anvendelse for biskopper på åremål, der har været varigt ansat i en stilling med ret til tjenestemandspension, jf. tjenestemandspensionslovens § 4, stk. 1 eller 2. Det vil typisk være biskopper, der kommer direkte fra en tjenestemandsansættelse som præst eller provst, eller som er fratrukket med ret til aktuel eller opsat pension fra en sådan ansættelse.

For biskopper på åremål, der hverken før ansættelsen som biskop på åremål eller senere har været varigt ansat i en stilling med ret til tjenestemandspension, vil der imidlertid ikke være en

pensionsmæssig placering, der kan anvendes som udgangspunkt ved fastsættelse af pensionen, jf. tjenestemandspensionslovens § 16 a, stk. 1.

På den baggrund foreslås det, at der i tjenestemandspensionsloven indsættes en særlig regel om fastsættelse af pensionen til personer, der har været ansat som biskop på åremål, og som ikke har været varigt ansat i en stilling med ret til tjenestemandspension.

Efter forslaget fastsættes pensionen i disse tilfælde efter reglerne i tjenestemandspensionslovens kapitel 2 (aktuel egenpension) eller kapitel 7 (opsat pension) i stedet for efter reglerne i lovens § 16 a. Bestemmelsen i lovens § 16 b finder tilsvarende anvendelse.

Bestemmelsen indebærer, at den pågældendes pensionsgivende løn er den pensionsgivende løn på skalatrinet i åremålsstillingen, jf. tjenestemandspensionslovens § 5, stk. 1, og at den pågældendes pensionsalder opgøres efter lovens § 4, § 4 a og § 4 b. Endvidere udbetales egenpensionen uden førtidspensionsfradrag i de tilfælde, der er omfattet af lovens § 16 b.

Til nr. 3.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget i nr. 2.

Til § 5

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. januar 2013.

I *stk. 2*, foreslås det, at § 1, stk. 2 og 3, i lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning, som affattet ved nærværende lovforslags § 1, nr. 1, alene finder anvendelse for biskopper, der udnævnes efter afholdelse af valg udskrevet efter lovens ikrafttræden. Dermed sikres det, at der under valgkampen er klarhed over, hvorvidt den kandidat, der vinder valget til en ledig stilling som biskop, skal ansættes på åremål eller ej.

Til § 6

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale gyldighedsområde.

Bestemmelsen indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 608 af 6. juni 2007, foretages følgende ændringer:

§ 1. ---

1. I § 1 indsættes som *stk. 2* og *3*:

”*Stk. 2.* Biskopper ansættes som tjenestemænd på åremål for et tidsrum af 12 år, jf. dog lov om tjenestemænd § 43 a.

Stk. 3. En biskop kan ikke udnævnes på ny i et stift, hvori vedkommende tidligere har været udnævnt som biskop.”

§ 2

I lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 78 af 2. februar 2009, foretages følgende ændringer:

§ 8. ---

Stk. 2. Reglerne i dette kapitel gælder ikke for stillinger som sognepræst, der er forbundet med stilling som værnsprovst eller domprovst.

1. I § 8, *stk. 2*, indsættes som *2. pkt*:

”Endvidere gælder reglerne i dette kapitel ikke ved en biskops ansættelse i tilbagegangsstilling, når biskoppens åremålsansættelse er udløbet.”

§ 3

I lov om tjenestemænd, jf. lovbekendtgørelse nr. 488 af 6. maj 2010, foretages følgende ændringer:

§ 40. Bestemmelserne i § 11, § 12, stk. 1, og § 14, stk. 2, 1. pkt., gælder ikke for folkekirkens tjenestemænd.

§ 16 b. Uanset ansættelsestiden, jf. § 2, kan en tidligere åremålsansat tjenestemand som nævnt i § 33 a, stk. 1, i lov om tjenestemænd få udbetalt egenpension fra den 1. i måneden efter det fyldte 60. år, medmindre den pågældende er fratruddet under åremålsansættelsen. Dette gælder dog ikke for personer, der er omfattet af § 16 c, stk. 2.

§ 16 c. Reglerne i denne lov finder ikke anvendelse for personer omfattet af § 33 a, stk. 2, i lov om tjenestemænd. Finansministeren træffer efter indhentet udtalelse fra Lønningsrådet bestemmelse om anden pensionsordning for det pågældende ansættelsesforhold.

Stk. 2. Finansministeren kan bestemme, at en person som nævnt i § 33 a, stk. 1, i lov om tjenestemænd henføres til stk. 1, hvis særlige konkrete omstændigheder taler derfor.

1. I § 40, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

”Bestemmelserne i § 33 a, stk. 2, § 33 b og § 33 c gælder ikke stillinger som biskop.”

§ 4

I lov om tjenestemandspension, jf. lovbekendtgørelse nr. 489 af 6. maj 2010, foretages følgende ændringer:

1. I § 16 b, stk. 1 ændres ”§ 16 c, stk. 2” til ”§ 16 d, stk. 2”.

2. § 16 c, affattes således:

”§ 16 c. Pensionen til personer, der har været ansat som biskop på åremål, og som ikke har været varigt ansat i en stilling med ret til tjenestemandspension, fastsættes efter reglerne i kapitel 2 og 7. Bestemmelsen i § 16 b finder tilsvarende anvendelse.”

3. Efter § 16 c, indsættes:

”§ 16 d. Reglerne i denne lov finder ikke anvendelse for personer omfattet af § 33 a, stk. 2, i lov om tjenestemænd. Finansministeren træffer efter indhentet udtalelse fra Lønningsrådet bestemmelse om anden pensionsordning for det pågældende ansættelsesforhold.

Stk. 2. Finansministeren kan bestemme, at en person som nævnt i § 33 a, stk. 1, i lov om

tjenestemænd henføres til stk. 1, hvis særlige konkrete omstændigheder taler derfor.”

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2013.

Stk. 2. § 1, stk. 2 og 3 i lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, finder anvendelse for biskopper, der udnævnes efter afholdelse af valg udskrevet efter lovens ikrafttræden.

§ 6

Loven gælder ikke for Færøerne eller Grønland.